

ingediend op **1974** (2023-2024) – Nr. 2
17 april 2024 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur,
Gelijke Kansen en Inburgering
uitgebracht door Bob Savenberg

over het voorstel van decreet

van Bart Tommelein, Nadia Sminate, Katrien Partyka,
Maaïke De Vreese, Brecht Warnez en Paul Van Miert

tot wijziging van het Erkenningsdecreet
Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021

Documenten in het dossier:
1974 (2023-2024) – Nr. 1: Voorstel van decreet

Samenstelling van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering:

Voorzitter: Kris Van Dijck.

Vaste leden:

Maaïke De Vreese, Nadia Sminate, Annabel Tavernier, Kris Van Dijck, Paul Van Miert;

Yves Buysse, Chris Janssens, Sam Van Rooy;

Katrien Partyka, Brecht Warnez;

Bob Savenberg, Bart Tommelein;

Staf Aerts, An Moerenhout;

Maxim Veys.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Bert Maertens, Freya Perdaens, Elke Sleurs;

Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Kristof Slagmulder;

Koen Van den Heuvel, Hilâl Yalçın;

Stephanie D'Hose, Emmily Talpe;

Celia Groothedde, Jeremie Vaneeckhout;

Kurt De Loor.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

De Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering besprak op 26 maart en 16 april 2024 het voorstel van decreet tot wijziging van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021.

1. Toelichting door Bart Tommelein

Bart Tommelein zegt dat het Vlaams Parlement met het decreet van 22 oktober 2021 tot regeling van de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen, de verplichtingen van de besturen van de eredienst en het toezicht daarop en tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten een nieuw en duidelijk kader invoerde voor de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen en voor de verplichtingen waaraan besturen van de eredienst als openbare instellingen blijvend moeten voldoen. Een belangrijk uitgangspunt van dat nieuw erkenningskader is dat buitenlandse beïnvloeding uit lokale geloofsgemeenschappen wordt geweerd. Dat uitte zich in twee verbodsbepalingen:

- het verbod op de financiering of de ondersteuning die afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van een lokale geloofsgemeenschap;
- het verbod op de bezoldiging van eredienstbedienaars door een buitenlandse overheid.

Tegen die twee nieuwe verbodsbepalingen werd een vernietigingsberoep ingesteld bij het Grondwettelijk Hof door een aantal organisaties zoals Diyanet België, de Belgische tak van het Turkse ministerie van Godsdienstzaken. Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat de Vlaamse decreetgever legitieme doelstellingen nastreefde met het verbod op buitenlandse financiering. Omdat die bepalingen als doel hadden de democratische rechtstaat te vrijwaren, door te verhinderen dat buitenlandse financiering en ondersteuning een kanaal vormen waarlangs nationalistisch, polariserend, segregierend of extremistisch en fundamentalistisch gedachtegoed (politiek en religieus) uit het buitenland worden gepropageerd in de Vlaamse lokale geloofsgemeenschappen.

Hoewel het Grondwettelijk Hof de doelstellingen van de verbodsbepalingen over buitenlandse financiering of ondersteuning als legitiem beschouwde, stelde het echter vast dat die twee verbodsbepalingen in eerste instantie onvoldoende precies zijn en dus niet voldoen aan de voorzienbaarheidsvereiste. Volgens het Grondwettelijk Hof moet in het decreet zelf duidelijker worden geformuleerd welke elementen concreet wijzen op een ongewenste buitenlandse inmenging.

Daarbij waren de bepalingen niet proportioneel tegenover de vrijheid van godsdienst. Daarop wordt al toegezien via de bestaande regels van het strafrecht waaraan naast lokale geloofsgemeenschappen, ook natuurlijke personen en rechtspersonen in België, zijn onderworpen. Een bijkomende regeling via erkenningscriteria alleen voor lokale geloofsgemeenschappen wordt dan ook als niet proportioneel beschouwd.

Met het voorliggende voorstel van decreet worden de door het Grondwettelijk Hof vernietigde verbodsbepalingen over ongewenste buitenlandse inmenging geremedieerd. Wat de opmerking op het vlak van de voorzienbaarheidsvereiste betreft wordt er conform de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie in het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen een niet-limitatieve lijst opgenomen. Die lijst bestaat uit duidelijke elementen die wijzen op zaken die afbreuk kunnen doen aan de onafhankelijke uitoefening van de decretale opdrachten en verplichtingen van de openbare instelling zoals aan het ontvangen van richtlijnen van een buitenlandse actor, het expliciet opnemen in de statuten van een band van ondergeschiktheid tegenover buitenlandse actoren enzovoort.

Wat de opmerking op het vlak van de proportionaliteit tegenover de vrijheid van godsdienst betreft, staat nu de vrijwaring van de onafhankelijke uitoefening van de decretale opdrachten en verplichtingen die rusten op het bestuur van de eredienst

als Vlaamse openbare instelling centraal. Vanuit die doelstelling is het – in het licht van de vrijheid van godsdienst – proportioneel dat de decreetgever de nodige garanties inbouwt om te voorkomen dat buitenlandse of binnenlandse entiteiten via financiering en ondersteuning ervoor zorgen dat er niet langer sprake is van onafhankelijkheid van het bestuur van de eredienst als openbare instelling.

Daarnaast worden met het voorstel van decreet volgende nieuwe erkenningscriteria ingevoerd:

- het toekomstige bestuur van de eredienst mag geen banden hebben met personen, groepen of entiteiten die worden vermeld in de Europese en Belgische terreurlijst en in de OCAD-lijsten (OCAD: Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse) van haatpropagandisten, gewelddadige extremisten en 'terrorist fighters';
- de lokale geloofsgemeenschap verbindt zich ertoe om haar bedienaar van de eredienst te laten bezoldigen via de federale overheid krachtens artikel 181 van de Grondwet;
- de besturen van de eredienst moeten beschikken over een stabiel, langdurig en zeker recht over het gebruik van hun eredienstgebouwen via een zakelijk recht (eigendom, erfpacht, vruchtgebruik of opstal) of een huurovereenkomst van bepaalde duur van minstens vijftien jaar. Het autonoom beschikken over het gebouw van de eredienst is immers belangrijk voor de criteria over de onafhankelijkheid en de maatschappelijke relevantie van een bestuur van de eredienst;
- de Vlaamse Regering wordt verplicht om het advies in te winnen van de Informatie- en screeningsdienst lokale geloofsgemeenschappen voor ze een beslissing tot erkenning of sanctionering neemt;
- alleen wanneer de federale minister van Justitie een gunstig advies heeft gegeven over de veiligheid van de staat of de openbare orde kan een erkenning verleend en behouden worden. Daarmee wordt het bindend federaal veiligheidsadvies (adviezen van onder meer de politie, de Veiligheid van de Staat en het OCAD) verankerd als erkenningscriterium in het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen.

2. Algemene bespreking

2.1. Tussenkost van Nadia Sminate

Nadia Sminate zegt dat de uitspraak van het Grondwettelijk Hof het strenge kader dat werd uitgewerkt deed wankelen. Het is goed dat minister Gwendolyn Rutten ondertussen de erkenningen stopzette, want de bepaling over het verbod op buitenlandse inmenging was vernietigd. Uiteindelijk werd maar één van de dertien problematische moskeeën geschorst. Dat bewijst meteen het belang van die bepaling. Het voorliggende voorstel van decreet lijkt de spreker een goede oplossing. Daarin worden de vernietigde passages anders geformuleerd en beter geduid, waardoor de minister goed kan controleren of een geloofsgemeenschap voldoet aan de erkenningsvoorwaarden.

2.2. Tussenkost van Sam Van Rooy

Sam Van Rooy waardeert elke stap in de goede richting, hoe klein die ook is. Daarom zal de spreker het voorstel van decreet steunen. Het kan niet de bedoeling zijn dat er geld vloeit naar Erdoganpropaganda of islamitische propaganda uit jihadistische landen zoals Qatar, Saoedi-Arabië en Iran. Toch vindt de spreker het voorstel van decreet een te kleine stap die te laat komt. Het focust met name heel eenzijdig op buitenlandse inmenging, terwijl men in Vlaanderen nog altijd niet beseft dat het probleem veel groter is. De islamitische bronnen gelden ook op het Belgische grondgebied zonder dat er sprake is van buitenlandse inmenging. Het voorstel van decreet zal wellicht een druppel op een hete plaat zijn. Allerlei islamitische groeperingen hebben satellieten op het Belgische grondgebied die, ondanks het voorstel van decreet, hun werking gewoon kunnen voortzetten.

De spreker vraagt zich af of het voorstel van decreet zal standhouden als Diyanet en Milli Görüş opnieuw een klacht zouden indienen bij het Grondwettelijk Hof. De spreker heeft daar een hard hoofd in want in het Belgische rechtssysteem is er volgens de spreker sprake van links activisme. Zo is het Grondwettelijk Hof politiek samengesteld. Daarnaast vraagt de spreker waarom de vraag tot advies bij de Raad van State voor het voorstel van decreet werd ingetrokken.

2.3. Tussenkomenst van Katrien Partyka

Katrien Partyka vindt het een valabele vraag dat lokale geloofsgemeenschappen zich moeten inburgeren en niet afhankelijk zijn van buitenlandse invloed vooraleer erkend te kunnen worden. Het argument van het Grondwettelijk Hof dat het verbod op buitenlandse financiering niet evenredig is tot de vrijwaring van de democratische rechtsstaat is even valabel. Dat zorgt evenwel voor uitdagingen. Het voorstel van decreet past enkele zaken aan en de spreker hoopt dat die aanpassingen afdoende zullen zijn. Het stipt aan welke elementen ervoor zorgen dat de onafhankelijkheid van de eredienstbesturen in het gedrang komt door de toegekende financiering. Het gaat niet om de vrijheid van godsdienst; de lokale geloofsgemeenschappen blijven vrij om richtlijnen te ontvangen van een buitenlandse autoriteit. Het is de bedoeling om een gepast antwoord te geven op de bezorgdheden van het Grondwettelijk Hof.

2.4. Tussenkomenst van Maxim Veys

Maxim Veys is het ermee eens dat er goede afspraken moeten worden gemaakt met de lokale geloofsgemeenschappen. De geloofsgemeenschappen spelen een belangrijke rol in de samenleving. Daarbij moet een positieve samenwerking vooropstaan die focust op integratie en tegen radicalisering. De criteria zoals financiële onafhankelijkheid en transparantie, de goede band tussen de lokale geloofsgemeenschap en de bedienaar van de eredienst en de samenleving, het niet aanzetten tot haat en discriminatie zijn voor de spreker logisch en fair. Voor veel geloofsgemeenschappen zijn die trouwens vanzelfsprekend. Het grondiger uitwerken van een aantal criteria zal de rechtszekerheid ten goede komen.

De spreker maakt zich zorgen over het gebrek aan ondersteuning van de geloofsgemeenschappen. Het moet de bedoeling zijn dat zoveel mogelijk geloofsgemeenschappen zich op een onafhankelijke manier inbedden in de lokale gemeenschap. De overheid moet daarbij de meest betrouwbare en aantrekkelijke partner zijn, zodat men niet de nood voelt om contacten te zoeken met buitenlandse overheden. Daarbij wordt de lat voor de overheid hoog gelegd om die relatie te doen slagen.

Wat de criteria over de financiële onafhankelijkheid betreft vraagt de spreker of men niet te ver dreigt te gaan. In het voorstel van decreet staat dat het herhaaldelijk ontvangen van giften van dezelfde persoon of organisatie een element kan zijn dat afbreuk kan doen aan de onafhankelijke uitoefening van de decretale verplichtingen van de toekomstige geloofsgemeenschap. Die geloofsgemeenschappen hebben vaak actieve vrijwilligers die geld inzamelen via allerlei activiteiten die bijdragen aan het versterken van de sociale cohesie. Zullen die activiteiten daaronder vallen?

De erediensten moeten via een zakelijk recht bewijzen dat ze beschikken over een eigen eredienstengebouw. Daarbij worden twee opties voorzien: eigendomsrechten of gebruiksrechten en een huurovereenkomst van bepaalde duur die minstens vijftien jaar duurt. Volgens de spreker is dat een lange termijn, zeker als het om opstartende geloofsgemeenschappen gaat. De spreker vreest dat zo een belangrijk deel van de geloofsgemeenschappen wordt uitgesloten.

De spreker is ervan overtuigd dat men met de geloofsgemeenschappen dezelfde doelen nastreeft: radicalisering tegengaan en ijveren voor een vrije, integere en onafhankelijke geloofsbeleving die ingebed zit in de Vlaamse samenleving op basis van een respectvolle samenwerking.

2.5. Tussenkost van Staf Aerts

Staf Aerts zegt dat de Informatie- en screeningsdienst lokale geloofsgemeenschappen goed werk levert. Dat instrument lijkt goed te werken. In het voorstel van decreet is het verbod op buitenlandse financiering zo ruim geformuleerd dat de spreker zich afvraagt of er nog een vorm van buitenlandse financiering mogelijk is.

Het is evident dat nauwe banden met terroristische organisaties niet door de beugel kunnen. In het voorstel van decreet staat het als volgt verwoord: "geen banden hebben met". Die algemene formulering laat ruimte voor interpretatie. Hoe kan dat concreet worden gemaakt? Is het niet beter om dat in detail te omschrijven?

Door een uitspraak van het Grondwettelijk Hof wordt het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen bijgestuurd. Er werd een advies gevraagd aan de Raad van State, maar die adviesvraag werd later ingetrokken. Het gaat toch om een belangrijk voorstel van decreet, aldus de spreker. Waarom werd die vraag ingetrokken?

2.6. Tussenkost van Bart Tommelein

In januari 2024 werd er een advies gevraagd aan de Raad van State, maar die liet verstaan dat het advies pas in mei 2024 klaar zou zijn, aldus *Bart Tommelein*. Als er wordt gewacht op het advies van de Raad van State, dan kan het voorstel van decreet niet tijdig worden behandeld in een plenaire zitting tijdens de huidige zittingsperiode. Daarom werd de adviesvraag ingetrokken.

Op basis van de opmerkingen van het Grondwettelijk Hof werd in het voorstel van decreet opgenomen dat er altijd minimaal twee tekortkomingen moeten worden vastgesteld door de Informatie- en screeningsdienst lokale geloofsgemeenschappen. Het gaat daarbij om aanwijzingen; daarbij wordt er niet altijd automatisch ingegrepen.

De termijn van vijftien jaar voor de huurovereenkomst ligt in lijn met de minimumtermijn van een zakelijk recht zoals ingeschreven in het nieuw Burgerlijk Wetboek. De termijn is volgens de spreker niet onredelijk omdat het hebben van een erediensgebouw een verplicht criterium tot erkenning is en het de bedoeling is dat dat wordt gegarandeerd.

Op de vraag van Staf Aerts antwoordt de spreker dat het gaat om een gekwalificeerd verbod op buitenlandse financiering. Alleen de buitenlandse inmenging die de werking van de openbare instelling beïnvloedt, valt onder dat verbod. Een erkende lokale geloofsgemeenschap wordt beschouwd als een Vlaamse openbare instelling.

3. Artikelsgewijze bespreking en stemming

Artikel 1 tot en met 19

Deze artikelen worden zonder opmerkingen aangenomen met 13 stemmen.

4. Stemming over het geheel

Het voorstel van decreet tot wijziging van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 wordt aangenomen met 13 stemmen.

Kris VAN DIJCK,
voorzitter

Bob SAVENBERG,
verslaggever